

állományának állapotáról általános képet nyújtó adatok minimális körét, valamint a részletesebb vizsgálatot biztosító táblázatokat. Végül ismerteti a könyvállomány minimális számának megállapítására alkalmazott számítási módszereket.

A XV. („Az alapvető iskolai statisztikai beszámolójelentés” című) fejezet a tanév kezdetén, a tanév végén betérjesztendő beszámolójelentések, az iskolai tantervek névjegyzékét tartalmazó beszámoló, a félévenként betérjesztendő operatív beszá-

molójelentés, a tanulóknak az iskolából való kimaradása okairól készített beszámoló, az iskolák körzetében lakó iskolába járó és nem járó gyermekek számáról szóló beszámolójelentés tartalmát, összeállításuk és összesítésük módját tárgyalja.

Szkevcov részletes, minden problémára kiterjedő munkája segítséget nyújt nemcsak a statisztikusoknak és a tanácsok oktatási osztálya dolgozóinak, hanem a pedagógusoknak is.

L. A. Csapnyickij: Az építőipari termelési költségek számvitele és kalkulációja az építési kivitelező szervezetekben

Statisztikai Kiadóállalat, Budapest, 1952, 103 old.

A könyv a Szovjetunióban M. F. Djacsokov szerkesztésében jelent meg. Elsősorban az építőipar műszaki dolgozói részére készült, de a számviteli dolgozók részére is rendkívül hasznos, bár könyveléstechnikai kérdéseket nem tartalmaz. A számviteli dolgozók azonban áttekinthető, az elvi összefüggéseket megvilágító képet kapnak a könyvből az építőipar speciális költség-számitási problémáira és az építőipari könyvvitelre vonatkozólag.

A könyv magyar fordításának kiadásával a kiadó kettős célt ér el:

a műszaki dolgozók, mérnökök és építészvezetők figyelmét felhívja a számvitel és a műszaki kivitelezés kapcsolataira és a műszakiakat — anélkül, hogy eljjesztené a könyveléstechnikai megoldások és analitikus nyilvántartások sokaságának közlésével — a lényegre rámutatva bevezeti a könyvviteli összefüggések megismerésébe;

a magyar építőipari számvitel dolgozóival megismerteti a szovjet építőipari számvitel összefüggéseit, sajátos megoldásait és megismerteti azokat az eltéréseket, amelyek a szovjet építőipari számvitel és jelenlegi építőipari számvitelünk között mutatkoznak.

A könyv nem megy mélyen a részletekbe, nem ismerteti sem az összes könyvviteli teendőket, sem azokat a táblázatos, analitikus nyilvántartásokat, amelyek az erősen összevont szovjet könyvelési számvitelnek szerves kiegészítő részei. Így mindvégig áttekinthetjük a számvitel részterületeinek összefüggéseit.

A világos és áttekinthető ismertetés szempontjából számunkra a könyv használhatóbb és tanulságosabb, mint az 1950-ben sokszorosított formában megjelent: Djacsokov—Kipariszov: Beruházási építkezések számvitele c. könyv (Építőipari Könyv- és Lapkiadó V., 1950., 451 stencil oldal). Ez a kiadvány ugyanis teljes részletességgel tárgyalja az építőipar gazdasági műveleteit és nyilvántartásait.

A most kiadásra kerülő Csapnyickij-könyv ezen a téren jelent komoly segítséget mindazoknak, akik az építőipari számviteli, szervezési és tervezési kérdéseivel akár gyakorlati, akár tudományos munkájuk során foglalkoznak.

*

Nézzük meg a könyv felépítését és tartalmát.

A könyv *első részében* az építőipari termelés fogalmát, a termelés osztályozását és a termelést, mint az építőipari számvitel tárgyát ismerjük meg (I. fejezet). Részletes ismertetést találunk az építőipari termelési költségeire nézve is (II. fejezet).

Ez a rész világosan rámutat arra, hogy az építőipari számvitelnek nemcsak a vállalati részlettervek (a Szovjetunióban tyesztrojinplan) teljesítésének ellenőrzése a feladata, hanem *alapvető követelmény, hogy a számvitel tényszámait egybevetethetők legyenek a műszaki tervekhez készített költségvetés mutatóival*. Az elvégzett munkák terjedelmének megállapításánál elsődleges elszámolási egységként a szerkezeti elemeket

és munkanemeket alkalmazzák, szemben a mi elszámolásainkkal csupán a befejezett szerkezeti elemekre, illetve munkanemekre vonatkozólag. *A be nem fejezett szerkezeti elemeket és munkanemeket befejezetlen termelésként számolják el.* Az „Építőipari termelés költségei” c. fejezetben pontos felsorolást kapunk arra nézve, hogy melyik költség melyik csoportba tartozik (közvetlen költségek és általános költségek).

A könyv második része a termelés könyvelésének számláival ismerteti meg (III. fejezet), illetve a termelés legfontosabb számláinak tartalmával (a három alapvető számla, amelyen az építési-szerelési munkák költségei összegyűjtjük: az Építési munkák, Fémszerkezet-szerelési munkák, Berendezés-szerelési munkák — számlája). Ugyanitt találkozunk a költségek időbeli elhatárolására szolgáló számlák (Szétbontható költségek, Várható költségek) tartalmának ismertetésével is.

A könyv gerince a *harmadik rész* (IV fejezet), a termelés költségeinek elszámolását tartalmazza (Anyagelszámolás, Munka és munkabér számvitele, Építőipari gépek és egyéb állóeszközök üzemi költségeinek számvitele, Általános költségek számvitele és elosztása) részletesen, a költségek felosztási módjának és a számlaösszefüggések ismertetésével. A fejezetben megismertekből is világosan látszik az, hogy a könyvviteli megoldások csak az eszközök és források tekintetében részletesek, míg a termelés számlái összevontak, a költségfelosztások részletei nem könyvviteli számlák, hanem az analitikus nyilvántartások összefüggő, zárt rendszerében vannak rögzítve. Az analitikus nyilvántartásokat csak részben ismerteti a könyv, a legtöbbnél csak utalás történik rá, így nem veszünk el a részletkérdésekben (az analitikus nyil-

vántartásokat teljes részletességgel Djácskov és Csapnyickij másik könyve tartalmazza, amelyet az Építésügyi Minisztérium most fordított). Különösen figyelemreméltók azok a részek, amelyek az általános költségek nyilvántartásával, felosztásával és elkönyvelésével foglalkoznak.

Külön fejezet foglalkozik a segéd- és kíségitüzemek (a vertikális üzemek) számvitelével, ezzel kapcsolatban az osztó és pótlékoló kalkuláció módszerével.

A könyv *negyedik része* az építési termelés számvitelét és nyilvántartási formáit mutatja be, az objektumokra összegyűjtött költségek szempontjából is ismerteti a befejezetlen termelés, valamint az értékesítés (keresetelés) elszámolásának módját (VI. és VII. fejezet). Ezekből a fejezetekből kidomborodik a vállalaton belüli önálló elszámolás jelentősége (pl. az építésvezetőtől függő termelési költségek kimunkálása stb.) és az, hogy ennek nyilvántartásai során egybekapcsolódnak a termelési költségek elszámolására szolgáló szintetikus számlákkal.

Összefoglalva: a könyv amellett, hogy részletesen ismerteti az elszámolások módszerét és a fontosabb számlák tartalmát, azzal, hogy nem megy bele a könyvelés-technikai megoldások részletes ismertetésébe, nemcsak a számviteli dolgozók, hanem a műszaki dolgozók hasznos segédeszközévé válik, lehetővé teszi a szovjet tapasztalatok megismerését és kezdeményező lendületet fog adni abban az irányban, hogy a jelenlegi számlakeretünkben könyvviteli nyilvántartás vonalára vitt elszámolások nagy részét az analitikus nyilvántartások területére vigyék át (pl. költségelszámolás, a költségviselő számlák jelenleg előírt részletezése stb.), így a könyv a szocialista építőipar számvitelének kialakításában is fontos tanulságot szolgál.

Dr. Tiszai Andor

KÖNYVSZEMLE*

POLITIKAI IRODALOM

Marx—Engels: A német ideológia. Szemelvények Marx és Engels 1845—1846-ban írt, kéziratban maradt műveiből. 202 old. Szikra. Budapest. 1952.

Marx — Engels — Lenin—Sztálin: Proletárnemzetköziség és hazafiság. Szemelvények Marx—Engels—Lenin—Sztálin műveiből. 497 old. Szikra. Budapest. 1952.

* Ebben a rovatban a Központi Statisztikai Hivatal könyvtárába érkezett fontosabb munkák címeit közöljük szakszertinti csoportosításban.

Melnyikov, D.: Harc az egységes, független, demokratikus és békeszerető Németorszáért. (Borba za egyinuju njezavisimuju, demokratsjeszkuju, miroljubivuju Germaniju.) Fordította: Lovas Gy. 286 old. Szikra. Budapest. 1952.

Okulov, A.: Lenin és Sztálin harca a marxista párt elméleti alapjaiért. (1908—1912) (Borba Lenina i Sztalina za tyeoreticsjeszkije osnovi markszistszkjoj partijii.) 240 old. Szikra. Budapest. 1952.

Sztálin, I. V. Művei 9. kötet. 1926 december — 1927 július. (I. V. Sztalin Szozsingenyija. Tom. 9. Gyekabr. 1926—1julj 1927.) 414 old. Szikra. Budapest. 1952.